

Kunnat ja koronakriisin jälkihoito ja jälleenrakennus

Nostoja Exit- ja jälleenrakennustyöryhmän 2. vaiheen
raportista

Minna Karhunen @MinnaKarhunen

Taustaa

- VM:n kansliapäällikkö Martti Hetemäen johtaman exit- ja jälleenrakennustyöryhmän raportin toinen osa luovutettiin hallitukselle maanantaina 1. kesäkuuta.
- Työryhmän 2. vaiheen raportti käsittelee koronakriisin yhteiskunnallisia vaikutuksia sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Raportti sisältää myös esityksiä koronakriisin jälkihoitoon.
- Hallitus on käynyt raportista 1.6. keskustelun, jonka pohjalta ministeriöt valmistelevat hallitukselle 15.6 alkavalla viikolla luovutettavan jatkosuunnitelman.
- Hallitus linjaa ministeriöiden valmistelutyön pohjalta tulevista toimenpiteistä.

Nostoja: vaikutukset julkiseen talouteen

- Koronavirusepidemian pidemmän aikavälin vaikutuksiin liittyy suurta epävarmuutta.
- Selvää on, että koronavirusepidemia kasvattaa julkisen talouden kestävyysvajetta entisestään. Kestävyysvajeen kasvu johtuu ensisijaisesti kriisin aiheuttamasta talousnäköymien heikentymisestä ja julkisen talouden alijäämän kasvusta.
- Kestävyysvajeen merkittävin taustatekijä on edelleen väestön ikärakenteen muutos ja siitä johtuva eläke-, terveys- ja hoivamenojen kasvupaine.
- Työryhmä olettaa koronapandemian kuntatalouden toimintakatetta heikentävän vaikutuksen olevan nettomääräisesti noin 500–700 miljoonaa euroa kuluvalle vuodelle.
- Pitkällä aikavälillä koronavirusepidemia vaikuttaa kuntien talouteen myös verotulojen pienenemisen kautta, kun työllisyyskehitys jää ennen kriisiä arvioitua heikommaksi.

Työryhmän esityksiä julkisen talouden kestävyyyden turvaamiseksi

- Kuntien vaikuttavimpia taloudellisia työkaluja ovat kunnallisveroprosentin korottaminen, palvelutuotannon sopeuttaminen ja investointien karsinta.
- Valtion suoran tuen lisäksi suuri merkitys kuntatalouden vakaudelle on kuntien tehtävien ja velvoitteiden kestäväällä mitoituksella.
- Kuntien talouden kannalta keskeisintä on, miten työllisyys ja yritysten tulokset kehittyvät. Siksi työllisyyttä kohentavat rakenteelliset uudistukset ovat keskeisiä myös kuntatalouden näkökulmasta.
- Pidemmällä aikavälillä sosiaali- ja terveystalouden tuottavuuden nostaminen ja kuntarakenteen vahvistaminen ovat välttämättömiä kuntatalouden kestävyyyden parantamiseksi.

Nostoja: sosiaaliset vaikutukset ja terveystvaikutukset

- Poikkeusoloja seuraavalla taloudellisella kriisillä voi olla merkittäviä vaikutuksia väestön hyvinvointiin ja terveyteen, ja se voi lisätä terveyseroja väestöryhmien välillä.
- Lomautusten ja työttömyyden myötä henkilöt siirtyvät työterveyshuollon palvelujen piiristä julkisten palvelujen piiriin ja tulevat lisäämään sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarvetta.
- Työttömyyden pitkittymisen negatiiviset hyvinvointivaikutukset ulottuvat laajalle ja heijastuvat työkäisten lisäksi myös muihin ikäryhmiin. Lapsiin ja nuoriin kohdistuvat vaikutukset voivat olla hyvinkin kauaskantoisia.

Työryhmän esityksiä sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämiseksi

- Työryhmä on raportissaan ottanut kantaa sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämiseen vain hyvin yleisellä tasolla.
- Työryhmän mukaan Koronakriisin jälkeen tarve hyvinvointia ja julkista taloutta vahvistaville uudistuksille sosiaali- ja terveydenhuollossa, sosiaaliturvajärjestelmässä sekä työvoimapalveluissa on entistä suurempi.
- Sote-, sotu-, ja työvoimapalveluiden uudistusten valmistelua tulee jatkaa kriisin vaikutukset huomioiden.
- Sosiaali- ja terveydenhuollossa on tavoitteena etäpalveluiden lisääminen ja kehittäminen osin epidemiatilanteessa saatujen kokemusten pohjalta.

Kuntien tehtävien keventäminen

Projektin taustaa ja tavoitteet

- Korona-viruksen talousvaikutusten myötä keskustelu kuntien tehtävien keventämisestä on jälleen ajankohtainen.
- Tavoitteena on etsiä uusia tapoja keventää kuntien tehtäviä. Mahdollisia keinoja ovat esimerkiksi tehtävien karsiminen, normien väljentäminen ja teknologian kehityksen hyödyntämisen mahdollistaminen tehtävien järjestämisessä (esim. etäopetuksen hyödyntäminen).
- Tavoitteena kerätä konkreettisia esimerkkejä toimista, jotka keventäisivät kuntien tehtäviä.
- Soveltuvilta osin voidaan tuottaa myös arvioita kustannusvaikutuksista.

Kuntaliiton asiantuntijoiden ehdotukset tehtävien keventämiseksi

- Ehdotukset kerättiin toukokuun aikana Kuntaliiton kaikista yksiköistä.
- Saatiin kolmen tyyppisiä vastauksia:
 - vastauksia, joissa ehdotettiin **rahoitusvastuun siirtämistä valtiolle**
 - vastauksia, joissa ehdotettiin **normien joustavoittamista**
 - vastauksia, joissa ehdotettiin **tehtävien tai velvoitteiden karsimista**

“Kanta-palveluiden ylläpidon rahoitusvastuun siirtäminen kokonaisuudessaan valtiolle.”

“perusopetuksessa tulisi mahdollistaa hybridimalli, eli lähi- ja etäopetuksen vuorottelu”

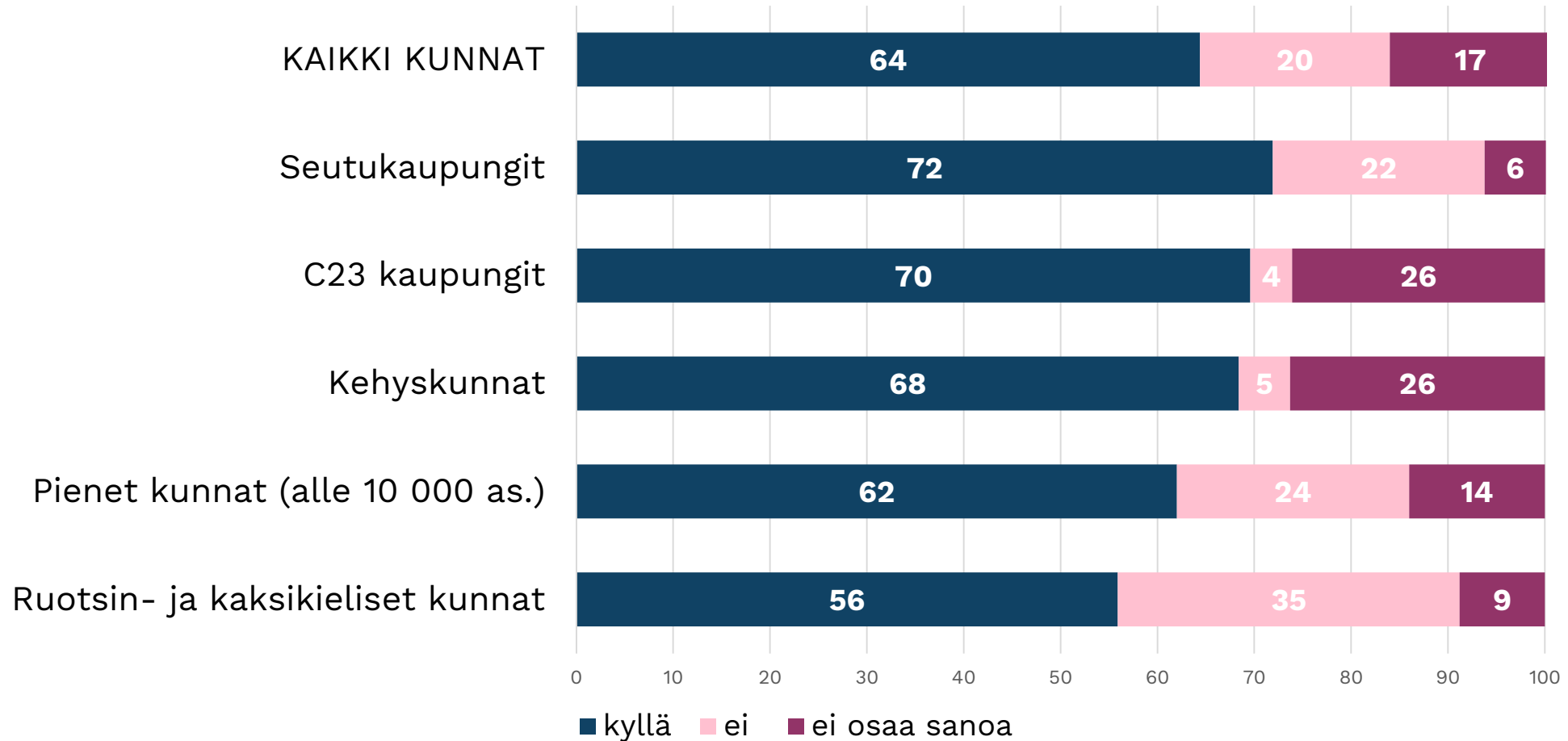
**“Opetustoimea koskevien
lakisääteisten suunnitelmien
vähentäminen ja
yhdistäminen.”**

A hand wearing a blue sweater sleeve holds a white rectangular sign against a light beige background. The sign contains text in a bold, dark purple font.

**Kuntien näkemyksiä aiheeseen
(Exit –kyselyn tuloksia)**

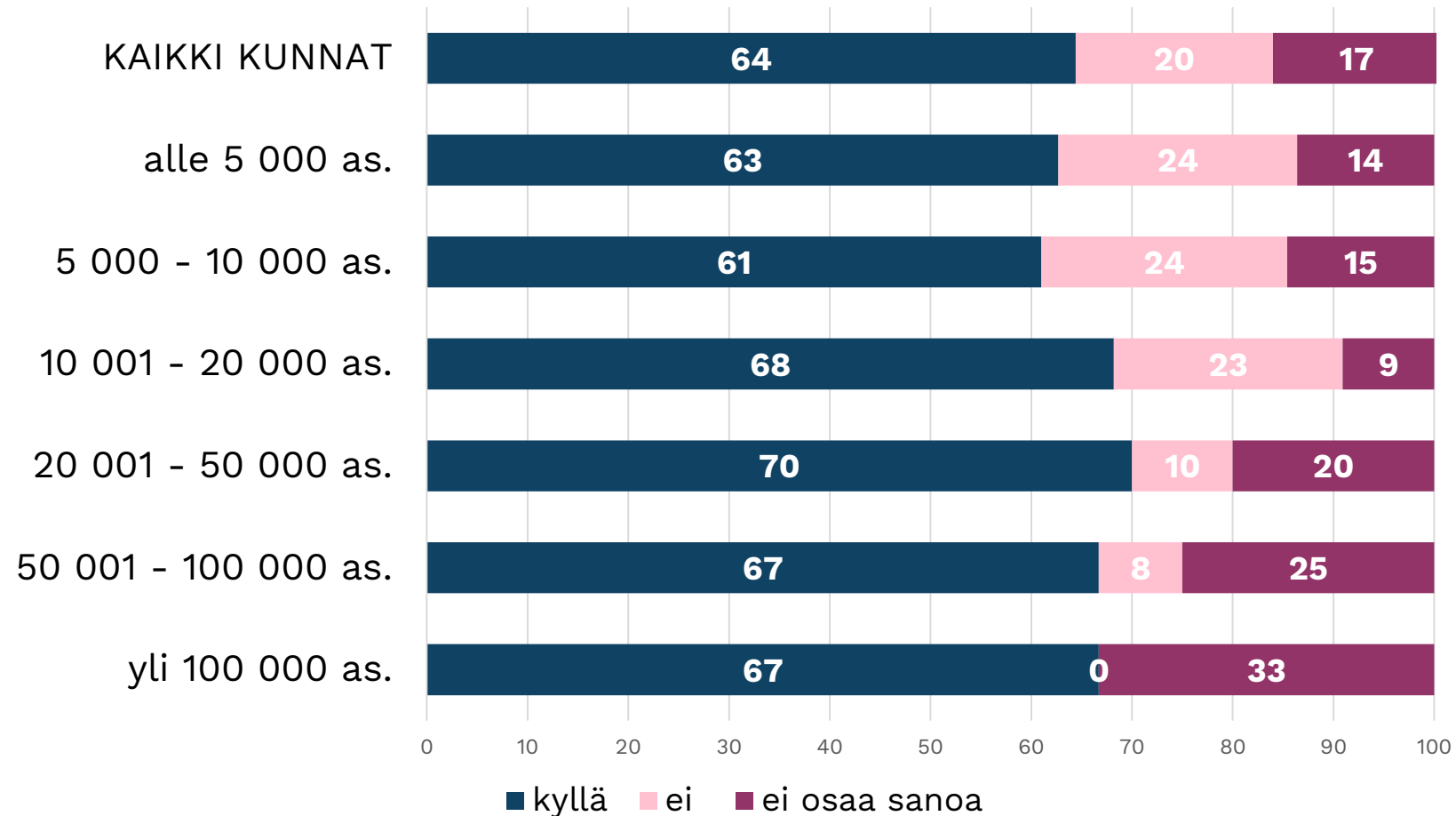
Kys2: Tulisiko kuntien nykyisiä tehtäviä tai velvoitteita karsia koronakriisin aiheuttaman kuntatalouden ahdingon vuoksi?

Vastausten %-jakaumat kuntatyypeittäin tarkasteltuna, N tot= 163

Kys2: Tulisiko kuntien nykyisiä tehtäviä tai velvoitteita karsia koronakriisin aiheuttaman kuntatalouden ahdingon vuoksi?

Vastausten %-jakaumat kuntakokoluokittain tarkasteltuna, N tot= 163

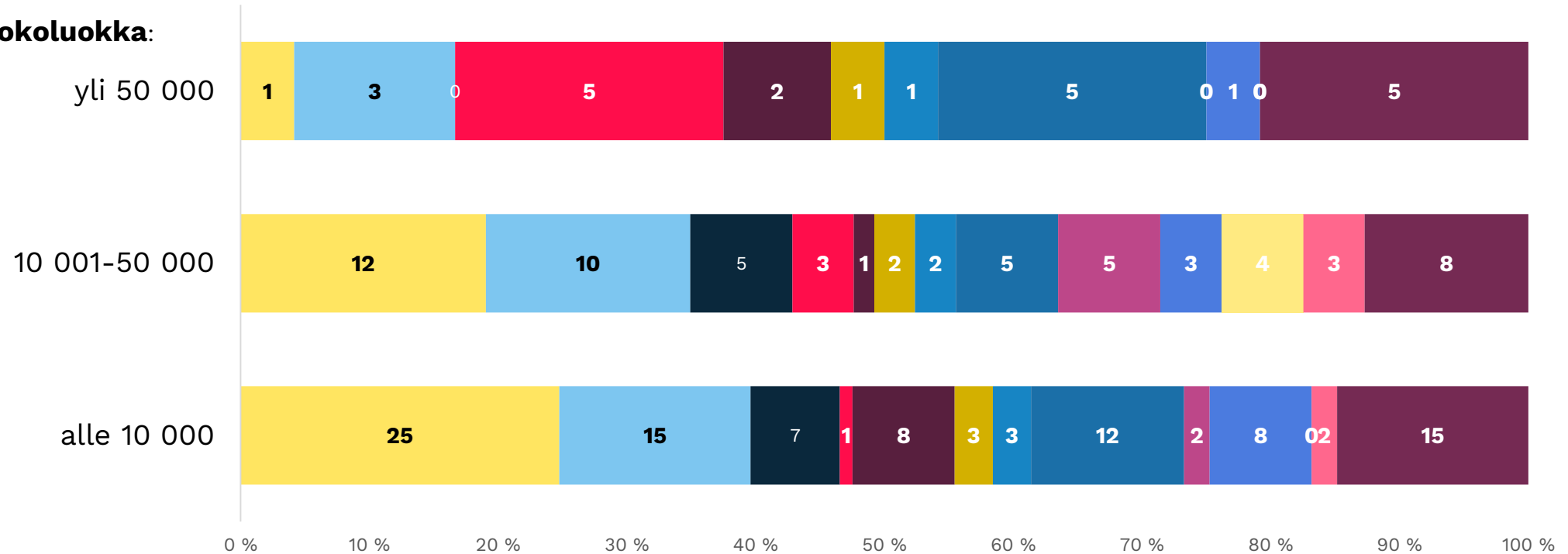

Yleisimmin mainitut tehtävien tai velvoitteiden karsinnan kohteet sekä kuntakokoluokat, joissa mainittu

- 1. Sote-uudistus ja/tai sote-palvelut** (alle 100 000 as. kunnat)
 - Erikoissairaanhoido
 - Perusterveydenhuolto
 - Sosiaalitoimi
- 2. Erilaiset mitoitukset** (kaikki kokoluokat)
 - Ryhmäkoot opetuksessa ja/tai varhaiskasvatuksessa
 - Hoitajamitoitus
- 3. Työttömyyden sakkomaksut ja kustannusosuus** (kaikki kokoluokat pl 20 000-50 000 as. kunnat)
- 4. Subjektiivinen päivähoito** (alle 50 000 as. kunnat)
- 5. Hoitotakuu** (yli 5 000 as. kunnat)
- 6. Strategian alaiset suunnitelmat, raportit, tilastoinnit** (alle 10 000 ja yli 50 000 as. kunnat)
- 7. Palo ja pelastus** (5 000-50 000 as. kunnat)
- 8. Henkilöstökriteeristö** (alle 20 000 as. ja 50 000- 100 000 as. kunnat)
- 9. Oppivelvollisuuden pidennys** (Kaikki kokoluokat pl. 50 000-100 000 as. kunnat)

Kolme tärkeintä kuntia koskevaa tehtävää tai velvoitetta, joita tulisi karsia. Mainitut tehtävät luokiteltuina kuntakokoluokittain (mainintojen lkm:t).

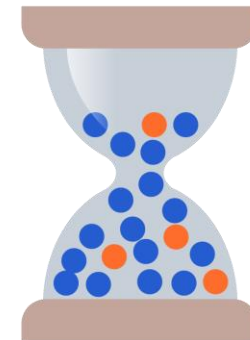
Kuntakokoluokka:

- Soteen liittyvät
- Subjekttiivinen päivähoito
- Erillisiin suunnitelmiin, raportteihin ja tilastointiin liittyvät
- Opivelvollisuusiän pidennys
- Palo ja pelastustoimeen liittyvät
- Etäpalvelut, kuten etäopetus
- Muut
- Mitoitusten kevennys
- Hoitotakuu
- henkilöstökriteeristöt
- Työllistäminen ja työllisyys
- Taloudenhallinta
- Rakennus, kaavoitus ja infra

Toivottu aikajänne kuntien tehtävien tai velvoitteiden karsimiseksi

- **Noin puolet (49 %)** nimetyistä kuntien tehtävistä tai velvoitteista toivotaan karsittavan **välittömästi**.
- **Joka viides (19 %)** nimetyistä kuntien tehtävistä tai velvoitteista toivotaan karsittavan ***koronasta irtauduttaessa myöhemmin tänä vuonna***.
- **Joka kolmas (32 %)** nimetyistä kuntien tehtävistä tai velvoitteista toivotaan karsittavan **jälleenrakennusvaiheessa vuodesta 2021 alkaen**.

Kiitos.

Minna Karhunen

050 380 5907

minna.karhunen@kuntaliitto.fi

[@MinnaKarhunen](https://www.instagram.com/MinnaKarhunen)

www.kuntaliitto.fi